

داستان‌هایی که حفره‌های يك اتفاق تاریخی را پر می‌کنند

راویان مشروطه

تاریخ و به طور کلی موضوعات تاریخی از آن دست رشته‌هایی است که همه به آن علاقه دارند، ولی نباید فراموش کرد که به خاطر خشک و تخت بودن مباحث تاریخی گاهی افراد سمت آن نمی‌روند،

ولی بیان هنرمندانه روایت‌ها و سرگذشت‌های تاریخی می‌تواند عاملی برای جذب مخاطب باشد. داستان‌های تاریخی همیشه مورد توجه مخاطبان بوده‌اند و تفسیر و تاویل‌های بسیاری حول آن جاری است و به تعداد مخاطبان می‌تواند دارای تفسیر و تحلیل باشد و همین ویژگی سبب می‌شود آثار داستانی با اقبال بیشتری روبه‌رو باشند. نکته دیگر این که خواننده به واسطه توصیفات داستانی بی‌پرده در متن و بطن واقعه قرار می‌گیرد هرچند این را نباید مساوی با روایت مستند تاریخ دانست. به عبارتی داستان نویسان سراغ اصل حادثه می‌روند ولی از خلأهایی که متون تاریخی در برابر آنها ساکت بوده‌اند استفاده می‌کنند و روایت خود را شکل می‌دهند و جهان تازه‌ای از يك

یونس فردوس

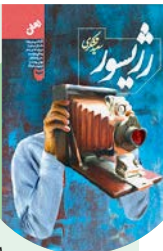
روزنامه‌نگار

حادثه را پیش چشمان خواننده خلق می‌کنند. هرچند عبارت داستان یا رمان تاریخی عبارتی مناقشه‌برانگیز است و موافقان و مخالفان بسیاری دارد ولی با این حال در يك تعریف ساده باید آثاری را که با هدف روایت يك بخش از تاریخ خلق شده‌اند اثری تاریخی نامید هرچند که پایبند به متن تاریخ نباشند.

انقلاب مشروطه به عنوان یکی از بزرگ‌ترین اتفاقات تاریخ معاصر از آن اتفاقاتی است که آثار بسیاری درباره آن خلق شده که داستان نویسان نیز در آن سهم داشته‌اند و به همین خاطر مخاطبان در روبه‌رو شدن با این مقطع مهم تاریخ معاصر می‌توانند با زوایای تازه‌ای از منظر يك داستان نویسنده روبه‌رو شوند، هرچند کم نیستند آثار داستانی که در این عرصه تنها به روایت تاریخ اکتفا کرده‌اند و با داستان‌پردازی و قصه‌گویی فاصله زیادی دارند. به مناسبت سالگرد انقلاب مشروطه که به عنوان فصل تازه‌ای در تاریخ ایران باید از آن یاد کرد برخی از رمان‌هایی را که در حال و هوای مشروطه نفس می‌کشند، معرفی کرده‌ایم.

رژیسور

سعید تشکری را بارها به مناسبت‌های مختلف در قفسه معرفی کرده‌ایم. نویسنده مشهدی که تمام آثارش در مشهد اتفاق می‌افتد و هر اثرش تکه‌ای از پازل ادبی خراسان محسوب می‌شود. در این کتاب نیز او از مشهد بیرون نرفته بلکه مخالفان مشروطه را تا مشهد آورده و آنجا روایتی جذاب را به خواننده ارائه کرده است. یکی از اتفاقات مهم در ماجرای مشروطه به توپ بستن مجلس بود که محمدعلی شاه دستور آن را صادر کرد و اجنبی آتش به پا کرد. همان‌ها راهی مشهد شدند و گنبد و بارگاه امام رضا(ع) را به توپ بستند و دل عاشقان و شیفتگان امام هشتم را خون کردند. تشکری در بستر این اتفاق روایتی عاشقانه را آماده کرده تا خواننده را شیدای شخصیت‌های دوست‌داشتنی کتاب خود کند. «رژیسور» را سوره مهر منتشر کرده است.

به مناسبت سالگرد انقلاب مشروطه که به عنوان فصل تازه‌ای در تاریخ ایران باید از آن یاد کرد برخی از رمان‌هایی را که در حال و هوای مشروطه نفس می‌کشند معرفی کرده‌ایم

آوای تاریخی

کیوان امجدیان هم احتمالاً معرف حضورتان هست! در همین شماره و شماره قبل روایت اواز تاریخ داستان نویسی در ایران را منتشر کرده‌ایم؛ يك رمان با محوریت انقلاب مشروطه دارد که در آن با استفاده از سرگذشت زندگی تارساز افسانه‌ای میرزا یحیی نقبی به تاریخ زده و تار را دستمایه خلق اثری در بستر تاریخ قرار داده است؛ رمانی که نویسنده در آن روایتی جذاب از تاریخ را ارائه کرده هرچند منتقدان درباره برخی شخصیت‌های تاریخی مورد اشاره در اثر، نقدهایی بر آن وارد کرده بودند، اما از منظر داستانی با اثری مبتنی بر يك شی روبه‌رو هستیم که تاریخ را برای خواننده بازگو کرده است.

بی‌کتابی

محمد رضا شرفی خبوشان یکی از نویسندگانی است که به مناسبت‌های مختلف در این ضمیمه از او نام برده شده است. او در رمان «بی‌کتابی» سراغ مشروطه رفته و بخشی از روایت بی‌کتابی خود را در این مقطع تاریخی به خواننده نشان می‌دهد و برای او قصه تعریف می‌کند. نویسنده در این اثر تلاش می‌کند، با نشان دادن شخصیت‌ها در موقعیتی حساس مانند ماجرای به توپ بستن مجلس، خواننده را در بطن حادثه قرار دهد تا عواقب بی‌کتابی را به او نشان دهد. به عبارتی شرفی خبوشان با بهره گرفتن از بستر تاریخی، قصه انسان‌ها و سرگذشت بی‌کتابی آنها را برای خواننده روایت می‌کند. کتابی که زبان در آن نقش مهمی دارد و خواننده علاوه بر این با ساخت اجتماعی روزگار قاجار و روزهای ملت‌ب تهران نیز روبه‌رو می‌شود. این رمان را نشر شهرستان ادب منتشر کرده است.

ظلمت سفید

این کتاب اولین تجربه بلند سجاد خالقی است که در دو بازه زمانی قاجار و پهلوی روایت می‌شود. اثری که رفت و برگشت‌های زمانی آن سبب می‌شود خواننده خود را با نوجوانی که در بحبوحه مشروطیت حضور دارد همپا ببیند و جست و خیزهای او را لمس کند. این اثر نیز در روز به توپ بستن مجلس اتفاق می‌افتد و روایت نوجوانی است که در سن بلوغ با این حادثه روبه‌رو شده و شاهد این ظلم بیگانه با همراهی دست‌های داخلی است. این رمان را که نشر کتابستان معرفت منتشر کرده باید اثری نوجوانانه دانست که مخاطب بزرگسال را نیز می‌تواند با خود همراه کند.

سوء قصد به ذات همایونی

رضا جولایی در این رمان خواننده را درگیر قصه می‌کند. او با روایت ترور محمدعلی شاه قاجار قصه‌اش را آغاز می‌کند و خیلی زود تکلیف خواننده‌اش را با تاریخ روشن می‌کند ولی این پایان رمان جولایی نیست، بلکه آغازی است که خواننده را به زندگی شخصیت‌های دخیل در این عمل و زمینه اجتماعی موثر بر این ترور می‌کشاند. رمان چیزی جز سرك کشیدن به پشت و پسله‌های شخصیت افراد نیست و نمایانند انگیزه شخصیت‌های داستان اصلی‌ترین کاری است که يك نویسنده باید انجام دهد و در این رمان که قرار است شاهد ترور یکی از شخصیت‌های تاریخی باشیم، نویسنده با چیره‌دستی تمام، روایتی از انگیزه‌های عوامل ترور را به خواننده عرضه کرده است.

پریدخت

حامد عسکری هم که او را این روزها با یادداشت‌هایش از سفر حج در روزنامه جام جم دنبال می‌کنید و بیش از این يك شاعر شناخته شده، در اولین تجربه نثرنویسی سراغ دوره قاجار رفته و کتابی با عنوان «پریدخت» را به مخاطبان عرضه کرده است؛ اثری که در قالب نامه‌نگاری نوشته شده و حاوی نامه‌های پریدخت و سید محمود بین طهران و پاریس است. این رمان نیز در برهه مشروطیت روی می‌دهد و شخصیت سید محمود همراه با مشروطه‌خواهان تبریز - ستارخان و باقرخان - قدم در این راه می‌گذارد که برای جلوگیری از لو رفتن قصه پیشنهاد می‌کنم آن را بخوانید؛ اثری که نشر قیاسات آن را منتشر کرده و با اقبال گسترده مخاطبان روبه‌رو شده است.

